

Contents

अनुक्रमणिका

पृष्ठानि

(१) प्रथमपरिच्छेदः(परिचयात्मकः).....	१ तः २५
(१) कालिदासस्य साहित्यिकपरिचयः 	१ तः ८
(२) तत्कृतीनां सामान्यपरिचयः 	९ तः ११
(३) तद्वर्णितविषयाणामुल्लेखः 	१२ तः २५
(२) द्वितीयपरिच्छेदः(तत्कृतीनां वैशिष्ट्यम्).....	२६ तः ११५
(१) कालिदासकृतीनां साहित्यिकदृष्ट्या वैशिष्ट्यम् 	२६ तः ३८
(२) कालिदासकृतीनां सामाजिकदृष्ट्या वैशिष्ट्यम् 	३९ तः ५६
(३) कालिदासकृतीनां धार्मिकदृष्ट्या वैशिष्ट्यम् 	५७ तः ६६
(४) कालिदासकृतीनां राजनैतिकदृष्ट्या वैशिष्ट्यम् 	६७ तः ८२
(५) कालिदासकृतीनां भौगोलिकदृष्ट्या वैशिष्ट्यम् 	८३ तः ९९
(६) कालिदासकृतीनां पर्यावरणदृष्ट्या वैशिष्ट्यम् 	१०० तः ११५
(३) तृतीयपरिच्छेदः(पर्यावरणविचारः).....	११६ तः १४८
(१) पर्यावरणस्य परिभाषा (अनेकविदुषांमतेषु) अर्थः,विषयश्च 	११६ तः १२४
(२) पर्यावरणस्य मौलिकतत्त्वानि 	१२५ तः १३४
(३) पर्यावरणस्य वैविध्यम् 	१३५ तः १३९

(४) संरक्षणोपाया: 	१४० तः १४६
(५) पर्यावरणस्य समीक्षा 	१४७ तः १४८
(४) चतुर्थपरिच्छेदः.....(कालिदासकृतिषु पर्यावरणनिदर्शनम्).....	१४९ तः २९०
(यथाक्रमानुसारेण)	
(१) रघुवंशमहाकाव्ये पर्यावरणम् 	१४९ तः १६९
(२) कुमारसंभवमहाकाव्ये पर्यावरणम् 	१७० तः १९६
(३) मेघदूतखण्डकाव्ये पर्यावरणम् 	१९७ तः २१३
(४) ऋतुसंहारे पर्यावरणम् 	२१४ तः २३६
(५) अभिज्ञानशाकुन्तलनाटके पर्यावरणम् 	२३७ तः २६१
(६) विक्रमोर्वशीयनाटके पर्यावरणम् 	२६२ तः २८०
(७) मालविकाग्निमित्रनाटके पर्यावरणम् 	२८१ तः २९०
(५) पञ्चमपरिच्छेदः(समीक्षात्मकौऽध्ययनम्).....	२९१ तः ३४७
अ. (१) वैदिकसाहित्यस्य पर्यावरणम् 	२९१ तः ३०९
(२) पौराणिकसाहित्यस्य पर्यावरणम् 	३१० तः ३२३
(३) उपनिषदग्रन्थेषु पर्यावरणम् 	३२४ तः ३३०
ब. (१) महाकवीनां पर्यावरणविषये योगदानम् 	३३१ तः ३३६
(२) कालिदासस्य पर्यावरण समीक्षा 	३३७ तः ३४४

(३) मानवजीवनेऽस्य प्रभावः | ३४५ तः ३४७

उपसंहारः ३४८ तः ३५१

परिशिष्टः— ३५२ तः ३७९

{अ} (१) कालिदासस्य अन्येषां कवीनां तुलनात्मकमध्ययनम् | ३५२ तः ३५३

(२) कालिदासग्रन्थेषु वर्णितभौगोलिकस्थलानि | ३५४ तः ३५८

(३) कालिदासकृतिषु वर्णिताः प्रमुखवनस्पतयः | ३५९ तः ३६३

{ब} (१) कालिदासकृतिषु वर्णिताः जीवजन्तवः | ३६४ तः ३६६

(२) पर्यावरणपरकसूक्तीनां संग्रहः | ३६७ तः ३६९

(३) पर्यावरणविषये अद्यावधि भूतानि विश्वस्तरीयकार्याणि, सम्मेलनानि, संधयश्च | ३७० तः ३७२

(४) सन्दर्भग्रन्थाः | ३७३ तः ३७९

.....+ + + + + + + + +

संकेतसूची

क्रमः	ग्रन्थ संकेतः	ग्रन्थानां नामानि
१	रघु.	रघुवंशामहाकाव्यम्
२	कुमा.	कुमारसम्भवमहाकाव्यम्
३	मेघ.	मेघदूतम्
४	ऋतु.	ऋतुसंहारम्
५	अभि.	अभिज्ञानद्वाकुन्तलम्
६	विक्रम.	विक्रमोर्वदीयम्
७	माल.	मालविकाग्निमित्रम्
८	गीता	श्रीमद् भगवद्गीता
९	भाग.	श्रीमद् भागवत् पुराणम्
१०	ऋग्.	ऋग्वेदः
११	यजु.	यजुर्वेदः
१२	साम.	सामवेदः
१३	अथर्व.	अथर्ववेदः
१४	वा.रा.	वाल्मीकिरामायणम्
१५	उत्तर.	उत्तररामचरितम्
१६	मनु.	मनुस्मृतिः
१७	म.भा.	महाभारत
१८	सा.द.	साहित्यदर्पण

१९	राम.	रामचरितमानस
२०	द्र. उप.	द्रद्वावास्योपनिदाद
२१	कू.पु.	कूर्मपुराणम्
२२	मा.पु.	मार्कण्डेयपुराणम्
२३	प.पु.	पद्मपुराणम्
२४	अ.पु.	आग्निपुराणम्
२५	बृ.पु.	बृहद्ब्रह्मपुराण
२६	बृ.उ.	बृहदारण्यकोपनिषद

.....+ + + + + + + + + + +